

MOST

Bilten Udruženja useljenika iz bivše Jugoslavije u Izraelu

GODINA 59

BROJ 4

JULI/AVGUST 2001. GODINE

RAVNOPRAVNOST MUŠKARACA I ŽENA

IZRAEL U „ZLATNOJ“ SREDINI

UJEDINJENE NACIJE – U nedavno objavljenom izveštaju agencije „UN žene“ prepoznaje se napredak u izjednačavanju prava žena i muškaraca, ali se pozivaju vlade da preduzmu hitne akcije kako bi se okončala nepravda, zbog koje su žene siromašnije i manje moćne od muškaraca u svim zemljama sveta. Međutim, slika nije ista u svim zemljama, naravno, puno toga zavisi i o čemu je reč. Na primer, u mnogim zemljama u razvoju zakonski je dozvoljeno stupanje devojčica u brak. Čak trećina žena ulazi u brak do 18. godine, a trudnoće kod tako mladih devojaka i devojčica nose rizike, pa je zato značajan broj njih uzrasta od 15 do 19 godina koje umiru na porođaju.

No, kad se pogleda položaj žena u političkim sistemima pojedinih zemalja i dalje je zastupljenost žena nedovoljna. U izraelskom Knesetu 20% poslanika su žene. Da li je to dovoljno? Zavisi od toga s kim se poredimo (najbolje bi bilo da se ne poredimo ni sa kim). Verovatno ćete pomisliti da se u poređenju sa „Trećim svetom“ nalazimo visoko na lestvici zemalja koje su u ovom pogledu ostvarile visoku ravnopravnost žena i muškaraca. Međutim, zanimljivo je da se najveći broj žena na državnim funkcijama ne nalazi u nekoj od razvijenih zapadnih zemalja, već u Ruandi, siromašnoj državi istočne Afrike. U parlamentu Ruande većinu poslanika (51 odsto) čine žene, što je čak više nego u Švedskoj, gde ih je 45 odsto i daleko više nego u zakonodavnim telima Velike Britanije (21 odsto) i SAD (17 odsto). Uz to, u Vrhovnom sudu Ruande polovinu sudija čine žene. Ipak, moramo reći, Ruanda je izuzetak.

nastavak na 2. strani

REČ UREDNIKA

VERNIK ILI CINIK?

piše Milan Fogel

Nedavno je u javnosti, po ko zna koji put, odjeknula vest da partija „Šas“ predlaže izmenu propisa o ličnim kartama. Eli Išaj, predsednik ortodoksne verske partije, sa funkcije ministra unutrašnjih poslova, na zahtev preživelih Šoa(?!), predlaže da se u lične karte ponovo unese određenje Jevrejin. Odmah se u javnosti postavilo pitanje da li ponovo počinjemo da se delimo na građane prvog i drugog reda. Odgovor na ovo pitanje nije nimalo lak. S jedne strane tražimo od Palestinaca da priznaju jevrejsku državu Izrael, a s druge strane ne priznajemo ni jednu drugu veru, koja bi mogla biti registrovana u ličnoj karti. Suštinski problem je pitanje odnosa vere i nacionalnosti. Ako je Jevrejin nacionalnost, onda bi moglo da se prihvati da se ta odrednica unese u lična dokumenta, naravno, pod uslovom da i druge nacije imaju isto pravo, iako smo svi mi državljani Izraela, Izraelci. Ako je, pak, u pitanju vera, onda, analogno tome, možemo očekivati da u ličnim kartama piše musliman, hrišćanin ili neka treća vera. No, ako je u pitanju vera, a s obzirom od koga potiče predlog možemo i to pretpostaviti, izgleda veoma cinično da su takav zahtev uputili preživeli Šoa. Možda Eli Išaj ima u rukama neko pismo od nekog preživelog Šoa, ali opšte je poznato, a to su potvrdila brojna istraživanja, da su se preživeli Šoa, velikom većinom, odavno, odrekli Boga, koji im nije pomogao onda kada je bilo najteže. Obzirom da znamo javno izrečen stav duhovnog lidera partije „Šas“, Ovadije Josefa, da je Šoa božja kazna, po kojoj su ubijane bebe, deca, stari i iznemogli, žene i muškarci, pre bi se reklo da se odrednicom Jevrejin smatra vera, a ne nacija. U svakom slučaju, možemo zaključiti, da pored realnih problema koje ima naša država na međunarodnom planu, ovakvi predlozi ne doprinose poboljšanju našeg ugleda u svetu.

nastavak na 2. strani

Bilten Udruženja useljenika
iz bivše Jugoslavije u Izraelu

Godina 59
Broj 4 juli/avgust 2011.

Broj strana:

HOJ POB 2705
61026 Tel Aviv
Telefoni: 0503 556 841
0503 556 842

E-mail: hitahdut@gmail.com

REDAKCIJA

Glavni urednik Milan Fogel
e-mail:
milan.fogel@gmail.com

Urednik hebrejske strane
Moše BenŠahar
bensha1@gmail.com

Članovi redakcije:

Avraham Atijas, Miriam
Aviezer, Ivica Čerešnješ,
Višnja Kern i Dušan Mihalek

POZIV ČITAOCIMA

Sudeći po vašim pismima i telefonskim pozivima izgleda da ste uglavnom zadovoljni sadržajem Mosta. Međutim, kao urednik, moram reći da saradnja nije obostrana. Mi se trudimo, a vi se oglašujete o pozive na saradnju. Možda, ipak, ima nešto što biste želeli da podelite sa čitaocima Mosta, neka vest, neko sećanje iz dalje ili bliže prošlosti.

Neko mi je rekao da mu je nezgodno da piše, jer je prilično zaboravio jezik iz bivše Jugoslavije. Nemojte to da vas brine, sve će biti napisano onako kako treba. Pišite, šaljite nam fotografije!

SKUPŠTINA HITAHDUTA

6. OKTOBRA U 18,30 ČASOVA

BET DANIEL, UL BNEI DAN 62, TEL AVIV

Pitamo se da li ćemo ove godine postaviti novi rekord sa najmanjim brojem prisutnih na redovnoj Skupštini, koja se inače održava svake godine. Prošle godine je bilo samo 14 prisutnih. Tražili smo opravdanje, pa smo zaključili da je u isto vreme bio prenos neke utakmice, već smo i zaboravili ko je igrao protiv koga, valjda nas je bilo sramota od nas samih, pa nismo ni tražili druge razloge. A možda je članstvo zadovoljno kako radimo, te smatra da je dolazak na Skupštinu gubljenje vremena? Ipak, Skupština je prilika da se čuje glas članstva, možda bismo čuli predloge kako da još više poboljšamo rad Hitahduta, ako ništa drugo, to je bar prilika da se družimo, da zajedno popijemo kafu, da čujemo šta ima novo kod naših prijatelja, sa kojima se, istinu govoreći, ne sastajemo koliko bismo želeli. Zato vas pozivamo da vašim prisustvom ne dozvolite da postavimo novi rekord sa najmanjim brojem onih koji učestvuju u odlučivanju o daljem radu, koje za sve nas znači opravdanje za postojanje našeg Udruženja.

UPRAVA HITAHDUTA

RAVNOPRAVNOST MUŠKARACA I ŽENA

nastavak sa 1. strane

Zemlje severne Evrope i dalje odskaču u odnosu na ostatak sveta po poštovanju ravnopravnosti polova.

Kada pogledamo kako su zastupljene žene u Knesetu, odmah ćemo primetiti da 13 partija sa 120 poslanika, ima 24 žene u parlamentu ili 20%, procentualno više nego Amerika! Četiri partije, tzv, verske, imaju 23 poslanika u Knesetu i nemaju nijednu ženu u svojim redovima. Uzgred, od 10 poslaničkih mesta arapskih partija, jedno mesto pripada ženi. Dve partije zadovoljavaju evropske standarde: Kadima; u njenim redovima ima 9 žena, što čini preko 32% zastupnika partije u Knesetu. Slična je situacija i u partiji Israel Bejtenu, 5 žena od 15 poslaničkih mesta. No, dok ženama bude mesto u kući, kako tvrde verski predstavnici u Knesetu, a i van njega, u dogledno vreme ne može se očekivati opšta ravnopravnost polova. U ostalom, kad pogledamo koliko muškaraca se bavi kućnim poslovima, onda bismo mogli doći do zaključka da je to u redu i da svako radi svoj posao, zar ne?!

Za kraj, da kažemo, članstvo Hitahduta može biti ponosno kad je reč o zastupljenosti lepšeg pola u rukovodstvu Udruženja, preko 40% su žene. Slična je situacija i u redakciji Mosta.

REČ UREDNIKA

nastavak sa 1. strane

Prema nekim istraživanjima Ujedinjenih nacija Izrael je 15. država u svetu po stepenu demokratije. Složićemo se da ovakvi predlozi, ukoliko budu usvojeni, sigurno neće doprineti povećanju ugleda naše demokratske zemlje, koji smo teško i zasluženost stekli. Istovremeno, što se moglo i očekivati, ponovo se pokreću pitanja odnosa sa Jevrejima u dijaspori, venčavanja u Izraelu i mnoga druga.

DA LI ŽENE MOGU DA STUDIRAJU TALMUD?

Da bi se sledeće generacije žena okrenule religijskom životu one moraju za to dobiti veće mogućnosti

Piše Šlomo Brodi, JP

U poznatom odlomku iz Starog zaveta se kaže da svaki dan treba izgovarati molitve. „I ti ćeš svaki dan učiti svoju decu zapovestima“ (Peta knjiga Mojsijeva). Iz ovog stiha mudraci su izveli obavezu da i muško i žensko moraju da proučavaju Toru i time se zaključuje da je najveća micva proučavanje Tore. Dok je molitva najmanja micva, mudraci uveliko hvale one koji svaki dan i noć imaju utvrđeno vreme za dnevne studije Tore.

Mudraci su, međutim, došli do zaključka da su žene isključene iz formalnih zapovesti da svakodnevno studiraju Toru, bar ne u onom najsveobuhvatnijem obliku.

- komentar urednika Mosta

Razlike u mišljenjima jevrejskih mudraca dovele su do mnogih rasprava, koje traju vekovima, a koje su se pre svega odnosile na reč „Tiflut“ i njeno značenje, reč koja je upotrebljena u Tori i koja bi trebalo da odredi da li žene imaju prava da proučavaju svete knjige. – Raši tvrdi da „Tiflut“ znači Nemoralnost, Nepoštenje, dok Rambam kaže da je pravo značenje te reči Trivijalnost, Beznačajnost. Rabin Eliezer je zabrinut da bi žene sa nepravilnim duhovnim motivima, studirajući Toru, svoje znanje iskoristile da potkopaju i krše zapovesti Tore.

Kada je bilo u pitanju mišljenje visoko cenjenog rabina, kao što je slučaj sa Rabinom Eliezerom, onda su generacije poštovale njegovo mišljenje da žene ne treba da uče čak ni Toru. Ima mudraca koji su se suprotstavljali takvim tumačenjima Tore, ali je činjenica da se do dvadesetog veka, bar ne zvanično, ženama nije dozvoljavalo da proučavaju ni Toru, ni Talmud, a većina jevrejskih mudraca današnjice, takođe ne odobrava tu vrstu ženskog obrazovanja.

Interesantno je da su naučnici srednjeg veka tvrdili da su žene u obavezi da proučavaju svete knjige, jer je to neophodno radi adekvatnog poštovanja Halaha. Tek u dvadesetom veku Sara Šnirer osnovala je u Poljskoj Pokret Bet Jakob, čime je prvi put formalno

institucionalizovano jevrejsko obrazovanje za žene.

Međutim, izgleda da je problem mnogo dublji. Sve ove rasprave u stvari vode ka pitanju ravnopravnosti muškaraca i žena, jer su žene odavno dokazale da su u mnogim poslovima potpuno ravnopravne sa muškarcima, pa zašto ne bi bile i u proučavanju svetih knjiga. Još uvek među vernicima, i ne samo njima, vlada mišljenje da je ženi mesto u kući, da rađa decu i da ne treba da se bavi „muškim“ poslovima. Nisam siguran da je stiglo vreme za radikalne promene.

HUMANITARNA POMOĆ ZA GAZU

Piše Milan Fogel

Devet brodova, bez odobrenja lučkih vlasti u Grčkoj, pokušalo je da isplovi prema Gazi, da napaćenom palestinskom narodu dostave humanitarnu pomoć. Ko bi imao nešto protiv toga? Izraelci? Zašto bi mi imali nešto protiv humanitarne pomoći? Da li dušebrižnici širom sveta znaju koliko nas košta svaki dan borbe protiv antisemitske, terorističke organizacije Hamas, koja je na silu preuzela vlast u Gazi? Kamo sreće kad bi stranci svaki dan slali pomoć u devet brodova i nama bi u Arecu bilo lakše. Moram prvo da kažem da ovo nije politički članak, reč je o događaju, i pitanju šta se sve krije u tim brodovima. Da li svet zna koliko puta su naše bezbednosne strukture otkrile u humanitarnoj pomoći, pa čak i u ambulantskim kolima, raznorazno oružje. Koliko puta nismo bili u mogućnosti da otkrijemo šta sve sadrži humanitarna pomoć, a posle su nas gađali raketama iz Gaze.

Da li je na ovom svetu još uvek neko toliko naivan da poveruje da Palestinci u fabrikama za izradu šerpi i lonaca sami prave rakete?! Izrael je javno i jasno rekao: Izvolite u našu luku, birajte sami, Aždod ili Haifa, i posle pregleda sva pomoć će biti prebačena u Gazu. Svi brodovi koji su krenuli put Gaze zaustavljeni su u grčkim lukama – jedan brod je trebalo da isplovi iz turske luke. Međutim, ipak je jedan francuski brod, Digniti al Karama, uspeo na prevaru da probije blokadu, to jest, zaplovio je, navodno, prema Kairu, a kada je zaustavljen na otvorenom moru, kapetan broda je rekao da plove prema Gazi. Kapetan je predao brod na upravljanje izraelskim vojnim pograničnim snagama i uskoro je izvršen pregled broda u luci Aždod. Posle formalnog saslušanja svi putnici su vraćeni svojim kućama. Mnogo buke ni oko čega, nisu čak doneli ni obećanu pomoć, bar toliko su mogli da urade za napaćeni palestinski narod.

BOLNICA HADASA NA BRDU SKOPUS – EPISKOPOVO BRDO - IZLOŽENA JE NAPADIMA ARAPA IZ JUŽNOG JERUSALIMA

Od početka godine Univerzitetska bolnica Hadasa, najveći bolnički kompleks u Izraelu, izložena je napadima kamenjem i zapaljivim bombama od strane stanovnika Južnog Jerusalima, većinom nastanjenog Arapima. Ove godine je, do sada, zabeležen 43 napad ove vrste, a ako se uključujuće i provokacije, u kojima su učestvovala i deca starosti od 9 godina, kao, na primer, pokušaj izazivanja požara u bolničkom kompleksu, stiže se do zabrinjavajuću cifre od 83 incidenta.

Iz domaće štampe

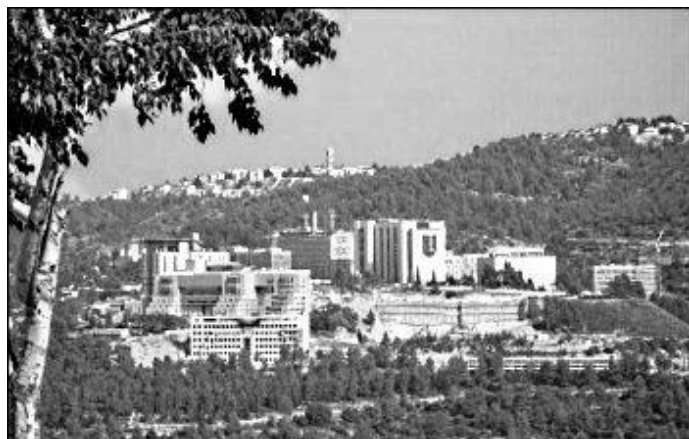
Na nedavno održanom sastanku Komiteta za rad, socijalnu i zdravstvenu politiku Kneseta, raspravljalo se o merama kojima bi se sprečila eskalacija napada na bolnicu Hadasa. Direktor bolnice, Prof. dr Cvi Štern upozorio je da se mora voditi računa i kada se bolnica brani od napada. U jednom napadu je povređena medicinska sestra, koja je pogođena kamenom, a kada je u odbrani upotrebljen suzavac, jedan lekar je izgubio svest. Dr Štern je rekao da se sa krovova kuća, koje se nalaze u naselju Isaija, na bolnicu baca kamenje i zapaljive bombe. Obezbeđenje bolnice nosi pancir prsluke i šlemove, ali zaposleni u bolnici imaju strah kada noću dolaze na posao.

Predsednik komiteta dr Arve Eldad, insistirao je na zaštiti bolnice, navodeći da je za vreme poslednjeg Nekaba dana bačeno 11 zapaljivih bombi na brdo Skopus.

Iako policija reaguje na svaki napad na bolnicu, ovde je reč o nadležnosti za zaštitu bolnice, pošto bolnica nije državna institucija.

Međutim, vršilac dužnosti komandira policije za Sion distrikt, Haim Blumenfeld smatra da je bolnica Hadasa simbol izraelske vlasti u ovoj oblasti i da su u pitanju nacionalističke akcije protiv Izraela. Pored niza hapšenja policija je uspela da unese niz pozitivnih elemenata u odnose sa lokalnim stanovništvom, što je doprinelo smirivanju situacije. U bolnici Hadasa 38% pacijenata su Arapi.

Ipak, Rahel Adato, član Komiteta, takođe lekar, smatra da bolnica mora biti zaštićena o trošku države, iako nije državna institucija: „Mora postojati odgovornost prema pacijentima i osobljem“, istakla je Adato.

13. aprila 1948. Arapi su napali medicinski konvoj, koji je nosio opremu, lekove i prevezio novo medicinsko osoblje u bolnicu. Masakrirano je 79 ljudi iz konvoja.

Zbog šumskog požara u Izraelu evakuisan Muzej holokausta

JERUSALIM

Izraelske spasilačke službe evakuisale su polovinom meseca jula Muzej holokausta Jad Vašem zbog velikog šumskog požara, koji se širio bez kontrole na domaku Jerusalima.

Portparol vatrogasne službe Boaz Raka saopštio je da je vatra pod kontrolom i da Jad Vašem posle intervencije više nije u opasnosti.

On je kazao da istražitelji razmatraju da li se radi o podmetnutoj vatri, jer je izbila na nekoliko mesta u isto vreme, prenele su svetske agencije. Za svaki slučaj vatrogasci su ostali na poprištu požara tokom cele noći.

MENGELEOVI SPISI PRODATI JEVREJSKOM KOLEKCIONARU

iz strane štampe – AP/Beta...
priređio Milan Fogel

Ortodokсни Jevrejin, koji je zahtevao da ostane anonimn, kupio je za skoro 300.000 dolara dnevnik zloglasnog nacističkog lekara iz Aušvica. Kupac, sin preživelog Holokaust, već ima kolekciju od 5.000 raznih dokumenata i predmeta iz nacističkog perioda, koje ima nameru da prikaže za javnost u privatnom muzeju. Dnevnik ili spisi, sadrže oko 3.500 stranica, a napisane su u periodu od 1960. do 1975. godine. Međutim, Mengele u dnevniku otkriva kako je pobegao iz Nemačke, koga je sve potplatio i kako je stigao u Argentinu. Ono što se verovatno može saznati iz njegovih spisa, jeste kakva je bila uloga Vatikana i zvaničnih nemačkih državnih vlasti u bežanju i sakrivanju ratnih zločinaca u Južnoj Americi. Mosad je bio na tragu da otkrije gde se krije Mengele, ali posle kidnapovanja ratnog zločinca Ajhmana 1960. godine, zbog sukoba sa argentinskim vlastima, akcija hvatanja Mengelea je odložena na neodređeno vreme. Tada je prestrašeni Mengele počeo da beži i vodi dnevnik, koji je nedavno prodat. Glasine da je Mengele umro, potvrđene su 1992. godine, kada se saznalo da se Mengele 1979. godine utopio na jednoj brazilskoj plaži, gde je doživeo moždani udar. U stvari, u međuvremenu potraga za njim nije prestala. Prvi trag je stigao 1985. godine iz Nemačke, kada su u jednom stanu, čoveka koji je bio veza sa odbeglim nacistima, pronađena neka Mengeleova pisma poslata iz Brazila. Brazilske vlasti su brzo pronašle Mengeleove pomagače u skrivanju i tada je otkriveno da se Mengele udavio i gde se nalazi njegov grob.

Kada je za vreme Drugog svetskog rata Mengele stigao u Aušvic, veoma brzo je dobio nadimak „Anđeo smrti“. Mengele je uživao, kažu svedoci, u odvajanju onih za gasnu komoru od onih koji mogu da mu posluže za eksperimente ili vraćanje na prinudni rad. Izabrane ljude i decu za eksperimente smeštao je u posebnu baraku, koju su nacisti nazvali zoološki vrt. Cilj mu je bio da genetskim istraživanjima otkrije kako poboljšati čistu, nemačku rasu. U svojim

istraživanjima je teško zlostavljao žene, a muškarce, sposobne za rad, kastrirao je, često ne koristeći anesteziju. No, najviše vremena je posvetio blizancima na kojima je vršio stravične eksperimente. Po mišljenju nekih psihologa, psihijatar i drugih relevantnih stručnjaka, koji su proučavali mentalni sastav ovog krvnika, Mengele zapravo nije radio nikakve korisne eksperimenta, već je jednostavno ispunjavao svoj ego, pokazujući ličnu moć od koje su se plašili i njegovi SS drugovi.

Ipak, ima naznaka da je Mengele u izbeglištvu nastavio sa svojim eksperimentima. „Mengeleovi eksperimenti su uspeli“, tvrdi argentinski istoričar Horhe Kamarasa. Godinama su naučnici bezuspešno pokušavali da otkriju zašto jedna od pet trudnica u malom mestu, Kandidu Godoiju, donese na svet blizance, uglavnom plave kose i plavih očiju. Nepobitno je utvrđeno da je Mengele pod lažnim imenom obilazio ovo selo i pomogao ženama da začnu i održavaju trudnoću.

Stopa rođenja blizanaca varira od zemlje do zemlje, ali u proseku jedna od 80 žena donese na svet blizance – ova je statistika je ubedila Kamarasu da je Mengele uspeo da sprovede svoj plan u delo. Bez obzira na sve priče, ostaje činjenica da jedan od najvećih zločinaca nikad nije izveden pred lice pravde.

Kada smo već spomenuli Ajhmana, samo da kažemo da se u Nemačkoj vodi teška pravnička borba da se ne otvori dosije Adolfa Ajhmana. Protekom 50 godina trebalo bi da Ajhmanov dosije bude dostupan javnosti. Verovatno strah od onoga šta je sve u njemu pohranjeno, a zna se da su i američke i nemačke vlasti znale za njegovo posleratno kretanje i skrivanje, veliko je pitanje da li ćemo uskoro dobiti odgovor ko mu je sve pomogao u bežanju od pravde.

ALEKSANDAR MAŠKOVIĆ

**JEDAN OD NAJBOGATIJIH LJUDI
NA SVETU ODLUČIO JE DA
STVORI NOVU SVETSKU,
RIVALSKU TV MREŽU ZA AL –
DŽAZIRU**

Jerusalem Post

Kazahstanski milijarder povlači se u septembru mesecu sa mesta predsednika Evro-Azijskog Jevrejskog kongresa, kako bi se posvetio novim poslovima i dao šansu mlađim ljudima koji bi

trebalo da izrastu u nove lidere. Mašković je osnivač Evro-Azijske grane Svetskog jevrejskog kongresa, koja je za nepunih deset godina osnovala 25 filijala u Evropi i Aziji.

Jevrejin Aleksandar Mašković odrastao je u muslimanskoj sredini i njegova dva najbliža saradnika su muslimani. Zastupa tezu da je dijalog jedino rešenje religijskih i etničkih sukoba. Aleksandar Mašković podigao je veliki broj sinagoga u svetu, 4 ortodoksne crkve i 5 džamija. Kazahstanski milijarder je očito shvatio snagu medija u politici, kao i u mnogim drugim segmentima svakodnevnog života, te je odlučio da osnivanjem „Jevrejske Al Džazire“, kako je radno nazvao novu TV mrežu, svoje ideje suprotstavi Al Džaziri, odnosno da stvori balans sve većem uticaju Al Džazire u svetu.

I STRANCIMA NAKNADA ZA ODUZETU IMOVINU – HRVATSKA

ZAGREB – Hrvatska vlada uputila je Saboru predlog izmene Zakona o naknadi imovine oduzete u vreme bivše Jugoslavije, kojima se omogućava strancima da ostvare to pravo. Ukoliko predlog bude usvojen, a nema razloga da bude drugačije, strancima će biti vraćena oduzeta imovina ili će biti obeštećeni na odgovarajući način.

Bivši vlasnici pokretnih i nepokretnih stvari neće biti posebno obaveštavani, nego će morati sami da podnesu zahtev u roku od godinu dana od dana usvajanja izmena Zakona.

Do sada je, prema zvaničnim podacima, povrat imovine zatražilo oko 4.200 bivših vlasnika. Vlada Hrvatske će od 2015. godine pa u narednih 20 godina izdvojiti oko 100 miliona eura za povraćaj imovine oduzete strancima.

ŠANA TOVA VE METUKA

**RUKOVODSTVO HITAHDUTA
I REDAKCIJA MOSTA**

PORTRET

MARINA TOŠIĆ

SLIKAR, MUZIČKI PEDAGOG...

Piše Miriam Aviezer

U Biltenu HOJ-a od jula 1992. godine pisali smo o Marini Tošić:

“Porijeklom iz Sarajeva. Kao stipendista Poljske vlade, završava umjetničku akademiju u Krakovu. Pre dolaska u zemlju, sa svojom majkom, unatoč svoje mladosti učestvovala je na 16 izložbi, od toga 5 samostalnih. U Izraelu je već primljena u udruženje likovnih umjetnika, učestvovala je na izložbi umjetnika Haife, koji je postao njen grad u Izraelu.”

Zanimalo me je šta ona danas radi. Postavila sam joj nekoliko pitanja i evo njenih odgovora koji će na najbolji način predstaviti Marinu Tošić. „Poslije dolaska u Izrael sam se neko vrijeme bavila slikarstvom – piše Marina - sada rjeđe, mada su mi radovi u nekoliko Izraelskih muzeja - Muzeon Israel - Omanut hadasha, i Muzeon Haifa“.

Na izložbi u galeriji Amalija Arbel u Tel Avivu 1996. god izlagala je zajedno sa grupom olima umetnika. Usledilo je nekoliko kolektivnih i samostalnih izložbi.

- Naši ljudi te bolje poznaju kao muzičarku, pa me zanima kad si se počela baviti muzikom?

„Više sam se posvetila muzici - jevrejskoj - edot ha mizrah i klasičnoj arapskoj.

Objavila sam knjigu za učenje laute - ouda u USA, u najvećoj izdavačkoj kući za muzičke knjige - Mel Bay. Uskoro treba da izađe i udžbenik na Ivritu u izdavačkoj kući za etno - muziku "Chitori

Podučavala sam na Bar Ilanu u školi za "Muzika Shorshit" i u "Hed" gdje je Ranko Rihtman umjetnički direktor, te ove godine i "Ulpana" Kfar Pines, na muzičkom odsjeku.

Gostovala sam prošle godine u Moskvi - 2 puta u Jevrejskoj zajednici i svirala sa drugim priznatim Izraelskim muzičarima.

Završavam Akademiju na odsjeku za Klasičnu Arapsku muziku, što su moje druge studije, pošto već imam MA u slikarstvu sa prestižne likovne akademije u Krakovu.

Sviram oud - lautu sa Tizmoret Andalusit Ashkelon i jedina sam žena koja profesionalno svira taj instrument u Izraelu, pa su me intervjuisali za "Le Isha".

Također sviram sa ansamblom Golha, klasičnu Persijsku muziku. Bili smo nedavno na aruc 24. Najbliži koncert Persijanaca je 4.7. 2011 u Suzan Delal, sala "Inbal" u Tel Avivu.

Moj omiljeni ansambl u kojem sviram oud i orijentalni cello se zove "Sof Maarav". Imali smo uspješan koncert u Felicija Blumental u Tel Avivu, gdje smo izveli 2 moje kompozicije koje su zapažene od strane " Forum Ha Malhinot", te smo i za njih priredili specijalan koncert.

Uskoro izlazi moj CD.

Dopisujem se preko interneta sa drugim ženama koje se sviraju ovaj instrument a nalaze se u: Egiptu, Turskoj pa čak i u Iranu“.

- Kako bi opisala tvoj odnos prema Izraelu i prema bivšoj domovini?

„Veoma volim Izrael, imam mnogo prijatelja, više Izraelaca nego naših, pošto se većinom, sticajem okolnosti, družim sa muzičarima, a naši se rijetko bave ovom vrstom muzike, mada ima i njih.... Iz stare domovine se rado sjećam ljetovanja u Pirovcu koja će mi uvijek ostati najljepši dio djetinjstva“.

- Da li u Izraelu, ipak, imaš kontakta sa starim društvom?

„Da, preko našeg udruženja. Hitahdut je odličan i veoma cijenim rad ljudi koji svoju snagu i vrijeme dobrovoljno daju za društveni rad“.

- Ljudi pitaju da li se može živjeti od muzike ili umjetnosti.?

„Može se živjeti od svega što čovjek radi iz sveg srca. To je zakon fizike“.

FACEBOOK PRIJATELJI

GLOBALNA SOCIJALNA MREŽA OBUHVATILA JE DO SADA MILIONE KORISNIKA – SVIM ČLANOVIMA SU DOSTUPNI OSNOVNI PODACI O SVAKOM KORISNIKU I ODMAH SE MOŽE VIDETI DA SU POJEDINCI OKUPILI OKO SEBE STOTINE, PA I HILJADE PRIJATELJA: Da li stvarno poznajete svoje prijatelje?

Piše Daniel Fogel

U poslednje vreme Dunbarov broj je izazvao veliki interes. Prof. Dunbar sa Oksfordskog univerziteta tvrdi da su ljudi sposobni da održavaju do 150 stabilnih društvenih veza. Nakon što stignete do svog ličnog ograničenja, svaka nova veza je unapred osuđena na propast, ili zamenjuje jednu od postojećih veza. Yedalab, firma koja razvija aplikacije za socijalne mreže, je objavila novu aplikaciju za Fejsbuk nazvanom "Da li poznajete svoje prijatelje?" (Do you know your friends?). Aplikacija služi za proveru najosnovnijeg aspekta prijateljstva u Fejsbuku - da li možete da prepoznate prijatelje po njihovoj profil slici? Program automatski bira sa vaše liste prijatelja 16 profil slika i njihova imena, a na vama je da spojite imena sa fotografijom. Aplikacija potom pokazuje korisniku prijatelje koje nije prepoznao i procenat uspeha u identifikaciji. Korisnici mogu da vide i koliki je njihov rezultat u poređenju sa opštim prosekom u Fejsbuku.

Iako je aplikacija tek nedavno izdata, već se može objaviti prvi utisak o poznavanju Fejsbuk prijatelja. Statistički, u proseku, mi prepoznavamo 3 od 4 profil slike prijatelja. Situacija nije toliko pozitivna za sve Fejsbuk korisnike. Ukoliko imate manje od 250 prijatelja, verovatno ćete prepoznati 4 od 5 prijatelja. S druge strane, ukoliko imate preko 500 prijatelja, prepoznavanje 2 od 3 možete smatrati uspehom.

Test traje nekoliko minuta, zabavno je, ali lako može da se desi da vam bude potrebno mnogo više vremena da se odlučite šta da se radi sa dobijenim rezultatom.

Proverite koliko poznajete svoje Facebook prijatelje preko sledeće internet adrese: <http://apps.facebook.com/douknowurfrnds/index.php>

Daniel Fogel je rođen u Beogradu 1975. U Izrael je stigao 1995. i diplomirao je računarstvo na Univerzitetu Ben Gurion u Beer Ševi. On je stručnjak za izradu kompjuterskih sistema i aplikacija i posebno se interesuje za socijalne mreže.

ANTISEMITIZAM I DRUŠTVO

NACISTIČKE IDEJE ŠIRE SE EVROPOM

DA LI ĆE SE EVROPA PROBUDITI PRE NEGO ŠTO BUDE KASNO?

Iz strane štampe

Povodom tragedije u Norveškoj, u kojoj je život izgubilo najmanje 76 osoba, oglasio se Dimitrij Rogozin, ruski ambasador u NATO-u, tvrdeći da neki evropski političari propagiraju nacističke ideje i da je to uzrok terorističkih akcija, koje su stigle i do severa Evrope.

Rogozin je direktno apostrofirao izjavu rumunskog predsednika Trajana Baseskua, koji je nedavno rekao da bi i on 1941. godine naredio da se rumunska vojska pridruži nacističkoj Nemačkoj. Rogozin je takođe rekao da u bivšim sovjetskim baltičkim republikama glavni lideri tih zemalja hvale nacizam, dok u nekim evropskim zemljama otvoreno promovišu nacističke ideje.

Masovni ubica ili terorista, kako neki više vole da ga nazivaju, hladnokrvno je ubio svoje sugrađane, među kojima i veliki broj dece. Norvežanin je izjavio da se ne oseća krivim, jer on samo brani državu od muslimana i drugih imigranata i zalaže se za njihovo proterivanje.

Pošto nije rekao na koje druge imigrante se odnosi njegova izjava, ostaje da nagađamo ko je sledeći na redu. Masovni ubica tvrdi da je delovao sam, ali sve govori da je reč o dobro isplaniranoj terorističkoj akciji. To potvrđuje način na koji je pripremljena municija, tzv. dum-dum meci. "Ti meci manje ili više eksplodiraju u telu. Unutrašnje povrede koje zadaju su apsolutno užasne", izjavio je glavni hirurg u bolnici gde su smešteni oni koji su ranjeni u tom masakru. Norveška policija proverava da li je ubica imao pomagače ili je bio samo izvršilac monstruoznog plana. Policija Norveške, takođe, proverava mogućnost da li je ubica delovao sam. Ubica u svojim zabeleškama tvrdi da je 2002. godine prisustvovao na tajnoj lokaciji u Londonu sastanku ekstremnih desničara, koji su osnovali Viteški red templara Evrope, malu panevropsku grupu, kojoj je cilj da osvoje političku vlast i proteraju islam sa evropskog kontinenta. Policija proverava da li je ubica stvarno član neke desničarske organizacije ili je u pitanju samo njegova mašta.

Istim povodom oglasila se francuska nevladina organizacija Pokret protiv rasizma i za prijateljstvo među narodima - MRAP, koja u svom saopštenju navodi da se „ubijanje ne može svesti na čin jednog ludaka“. MRAP konkretno navodi neke pokrete ili organizacije, koje snose „veliku odgovornost za otrovnu atmosferu“ u Evropi. "Širom Evrope populističke stranke i ekstremna desnica - Nacionalni front u Francuskoj, Napredna stranka u Norveškoj, Švedske demokrate (politička stranka švedskih nacionalista), Danska narodna partija (PPD), mađarski Jobik (koje predstavljaju Siv Jensen u Norveškoj, Gert Vilders u Holandiji i Marin le Pen), a da ne zaboravimo krajnju desnicu u Francuskoj.., snose veliku odgovornost za otrovnu atmosferu nad celim kontinentom" , navodi MRAP.

TEORIJA ZAVERE ILI STVARNOST?

Najmoćniji se zalažu za novi svetski rat?!

Iz strane štampe

Na poslednjem sastanku grupe Bilderberg, koju mnogi smatraju svetskom vladom u senci, detaljno su analizirani Kina, Irak, Rusija, te kriza u EU, zaključeno je da se stanovništvo planete smanjuje presporo, za šta je alternativa - novi svetski rat!

Mediji iznose pretpostavke da je ta moćna grupa, koju čine sadašnji i bivši političari, bankari, aristokrate i biznismeni, govorila i o širenju vojnih dejstava u punom obimu na **Bliskom istoku** i u severnoj Africi.

Na sastanku u Sent Moricu, koji je, kao i uvek, bio strogo zatvoren za javnost, i dobro obezbeđen, grupa Bilderberg je, navodno, diskutovala i o podršci evru i zaključeno je da Grčka i ostale zemlje u zoni koja je u krizi treba da plate dugove ostrvima ili čime već mogu.

S obzirom da su poznata mnoga imena svetske politike i biznisa, članova ove grupe, sasvim je jasno da se ne radi o nekakvoj tajnoj organizaciji, nego o veoma uticajnoj grupi, a na njihovim sastancima kreira se aktuelna svetska politika. Za grupu se zna da je osnovana 1954. godine, a štab Bildelberg grupe, nazvane po hotelu gde je održan prvi sastanak, formalno se nalazi u Hagu. Samo po događajima koji slede može se pretpostaviti šta je dogovoreno na tim sastancima, jer grupa nikada ne daje izjave za javnost, a sastanci se održavaju uvek na drugom mestu, jednom godišnje, u najvećoj tajnosti i izuzetno jake mere obezbeđenja. Najviše što procuri u javnost je ono o čemu se govorilo, ali ne šta je dogovoreno.

DA LI ĆE BITI REHABILITOVAN DRŽAVNI NEPRIJATELJ DRAŽA MIHAILOVIĆ? DEO BEOGRADSKJE ŠTAMPE OTVORENO PIŠE O ZAKULISANOJ PRAVNIČKOJ IGRI KOJOM BI NA INDIREKTAN NAČIN BIO REHABILITOVAN ČETNIČKI KOMANDANT

BEOGRAD - Nastavak postupka za rehabilitaciju komandanta jugoslovenske Kraljevske vojske u otadžbini Dragoljuba Draže Mihailovića zakazan je za 27. septembar pred Višim sudom u Beogradu, saopštio je taj sud.

Ročište je zakazano posle višemesečnog prekida zbog odlučivanja o pravu na učešće u sporu nekadašnjeg pripadnika NOB-a Rista Vukovića (85), a pošto je apelacioni sud prošle sedmice potvrdio odluku Višeg suda da se

Vukoviću ne dozvoljava učešće u tom postupku, jer za to nema pravni interes.

Vuković je želeo da ospori Mihailovićevo pravo na rehabilitaciju i dokaže da presuda kojom je general jugoslovenske kraljevske vojske osuđen na smrt streljanjem, i čije se ukidanje traži, nije politički motivisana. Vuković je ponudio do sada nepoznata dokumenta i svedočenja, ali sud ne interesuje istina o četničkom komandantu, nego samo regularnost pravnog postupka. Ukoliko se ukine presuda iz 1946. godine, možda bi Vuković, s obzirom da ratni zločin ne zastareva, mogao da traži novo suđenje? Naravno, od toga nema ništa, jer se mrtvim ljudima ne može suditi, ali će zato Srbija dobiti još jednog antifašistu, koji to nikada nije bio.

U HOLANDIJI ZABRANJENO RITUALNO KLANJE ŽIVOTINJA

AMSTERDAM - Donji dom holandskog parlamenta izglasao je zabranu religioznog, ritualnog klanja životinja, izazvavši najoštrije protivljenje jevrejske i muslimanske zajednice u Holandiji.

Predlog, koji je podnela mala Partija za prava životinja, prva takva stranka u Evropi koja je uspela da uđe u nacionalni parlament, prošao je glasanje u donjem domu (116 glasova za i 30 protiv), ali treba još da ga odobri i gornji dom – Senat, da bi zakon postao pravnosnažan.

Prema tom pravnom aktu, životinje moraju pre klanja da budu omamljene, što je suprotno muslimanskim halal i jevrejskim košer propisima, koji nalažu da životinja tokom rituala mora da bude svesna. Ukoliko zakon konačno bude usvojen, Holandija će se pridružiti Novom Zelandu, Švajcarskoj, skandinavskim i baltičkim zemljama, gde je ova vrsta zabrane više povezana sa predratnim antisemitizmom.

Pitam se dokle će svet govoriti o humanom i nehumanom ubijanju životinja Od završetka Drugog svetskog rata nije do danas protekao, u nekom delu sveta, nijedan dan bez rata. Stotine hiljada mrtvih ljudi nikoga nisu ponukale da se predlože zakoni kojima bi se zabranilo ubijanje ljudi, ali je zato veoma važno zakonski rešiti kako da ubijamo životinje. Možda bi trebalo da budemo zadovoljni, jer, eto, ipak smo u nečem humani!

SUD U BUDIMPEŠTI: ŠANDOR KEPIRO (97) NIJE KRIV

**DA LI JE OVO POSLEDNJE SUĐENJE
RATNIM ZLOČINCIMA IZ DRUGOG
SVETSKOG RATA?**

**„Ova presuda je nečuvena“, izjavio je
Efraim Zurof, direktor Centra Simon
Vizental.**

Iz strane štampe

Prema optužnici budiimpeštanskog tužilaštva, Šandor Kepiro je kao kapetan mađarske žandarmerije učestvovao krajem januara 1942. godine u raciji u Novom Sadu i okolnim naseljima, kada je ubijeno i bačeno pod led nekoliko hiljada Jevreja, Srba i Roma. Posle ove neprimerene presude postavlja se pitanje šta se to promenilo u pravosudnom sistemu Mađarske, s obzirom da je Kepiro dva puta osuđen za ista (ne)dela, i to jednom na 10 , a drugi put na 14 godina zatvora. Oba puta je pobjegao pred izvršenjem pravde, prvi put u Austriju, a drugi put u Argentinu. Kepiro je takođe osumnjičen da je krajem 1944. učestvovao u deportaciji Jevreja iz Vojvodine u Aušvic. U Mađarsku se vratio 1996. da u miru proživi starost. Međutim, mira sigurno neće imati, jer se Efraim Zurof i Vladimir Vukčević, tužilac za ratne zločine u Srbiji, spremaju da pomognu tužiocu u Mađarskoj, od koga se očekuje da će podneti žalbu na prvostepenu presudu. Kepiro se direktno tereti za ubistvo više desetina civila, među kojima je bilo i jedanaestoro dece.

KOMOROVSKI MOLI OPROŠTAJ

VARŠAVA - Poljski predsednik Bronislav Komorovski, kao i njegov prethodnik Aleksandar Kvašnjevski pre 10 godina, zamolio je Jevreje za oprostaj za masakr u selu Jedvabne kada su Poljaci 1941. godine žive spalili u jednom ambaru i poubijali nekoliko stotina svojih jevrejskih suseda.

Na 70. godišnjicu tog masakra danas su se u Jedvabnom na severoistoku Poljske okupili predstavnici jevrejskih zajednica na čelu sa glavnim rabinom, izaslanici predsednika

Komorovskog i premijera Donalda Tuska i prvi put velikodostojnici Poljske katoličke crkve. "Narod mora da razume da je bio takođe krivac (zločina)", poručio je u pismu poljski predsednik i podsetio da Jedvabne nije samo naziv-simbol tog masakra, već i tamna mrlja na pamćenju Poljaka.

VEROVALI ILI NE

STALJINISTIČKA SUĐENJA U BELORUSIJI DIKTATURA U SRCU EVROPE

Minsk – U Belorusiji su održane antivladine demonstracije zbog teške privredne situacije. Opozicija, koja je organizovala proteste, pozvala je narod da izađe na ulice i tapšanjem izrazi svoje nezadovoljstvo. Vlast je tapšanje proglasila remećenjem javnog mira i reda i uhapsila oko 300 demonstranata, koji su na taj način protestovali. Uhapšenima preti kazna u trajanju od dve nedelje zatvora ili novčana kazna. Jedan učesnik demonstracija kažnjen je novčano sa sumom od milion beloruskih rubalja (200 dolara). Nije naše da ocenjujemo stabilnost jedne vlade, koja se plaši da će izgubiti vlast zbog tapšanja, ali je čudno da je kažnjen učesnik zbog tapšanja, iako nema jednu ruku! Da bi sve bilo po zakonu, na sudu se pojavio svedok, koji je potvrdio da je jednoruki tapšao na demonstracijama!

NEZAPAMĆENE OVACIJE U VAGNEROVOM RODNOM GRADU KAMERNI ORKESTAR IZ TEL AVIVA IPAK NASTUPIO U BAJROJTU

FRANCE PRESS

I pored pretnji da će im biti uskraćen budžet ukoliko se odazovu pozivu da nastupe na Festivalu muzike u Vagnerovom rodnom gradu, izraelski muzičari su se odazvali pozivu. Kamerni orkestar iz Tel Aviva izveo je više

muzičkih kompozicija autora jevrejskog porekla, a na kraju je odsvirao Vagnerovu „Zigfrid idilu“ i doživeo nezapmaćene ovacije publike. Agencija France press ističe da je time ispunjen cilj Vagnerovog unuka Wolfganga koji je kao dugogodišnji organizator nastojao da čuveni festival u Bajrojt oslobodi političkih senki tragične prošlosti i načini ga svetkovinom vrhunske umetničke muzike.

Pre 135 godina na inicijativu Riharda Vagnera, i o njegovom trošku, prvi put je podignuta zavesa i na bini je u celini izveden ciklus Vagnerovih opera „Prsten Nibelunga“. Zbog prekida tokom ratnih događanja od 1876 do danas, ove godine je festival jubilarno otvoren 100. put.

Rubriku uređuje Boaz Givon

DA LI ZNATE...

... Da je Sveti Jeronim poreklom iz Stridana, mesta u rimskoj provinciji Dalmacija. Danas nije poznato gde se tačno nalazilo mesto Stridan. Pretpostavlja se da se Stridan nalazio na granici rimskih provincija Dalmacije i Panonije. Verovatno su Stridan srušili Goti (u isto vreme kada su napali i Rim) i mesto više nikada nije obnovljeno. Danas ima više teorija gde se Stridan nalazio, ali su dve opcije i dalje u razmatranju: jedna se odnosi na zapadnu Hrvatsku, a druga na mesto u blizini Ljubljane, Slovenija. Sveti Jeronim (*Hieronymus*), rođen je oko 342. godine, a umro je u Bet Lehemu 30. septembra 420.

Rimski papa Damaz I (Damasus), 382. godine postavio je Jeronima za ličnog sekretara. Dao mu je zadatak da izvrši reviziju Jevanđelja, prevod sa grčkog na latinski jezik, ali je Jeronim uradio više nego što se tražilo i preveo je veći deo Biblije, koja je nazvana Vulgata. Pisana narodnim jezikom, i ne baš u bukvalnom prevodu, nova biblija je stekla veliku popularnost, a samim tim i njen prevodilac. Kada je umro papa Damaz I, Jeronim je bio jedan od kandidata za novog papu. Kako nije izabran, razočaran odlazi iz Rima. Nakon brojnih putovanja, živeći monaškim životom, poslednje prebivalište našao je u Bet Lehemu. Tu je proveo oko 30 godina, pišući teološke rasprave i dopisujući se sa mnogim poznatim teolozima tog doba. U Bet Lehemu je preveo „Stari zavet“ sa origanala, sa hebrejskog na latinski jezik. Danas je njegov prevod Biblije opšte prihvaćen u katoličkom svetu. Za svoj veliki doprinos crkvenoj nauci, Jeronim je proglašen za sveca.

TRAGOM VESTI

FILM DANKA VASOVIĆA UVRŠĆEN U STALNU POSTAVKU JAD VAŠEMA

ZBOG ISTINE IZNETE U FILMU IZVRŠEN ATENTAT NA AUTORA

Piše Milan Fogel

Film novinara, publiciste Danka Vasovića „Skriveno zlo“, je priča o sakrivanju istine o Kurtu Valdhajmu, naciste, koji je bio generalni sekretar Ujedinjenih nacija od 1972. do 1981. i predsednik Austrije od 1986. do 1992. godine. Kao novinar „Večernjih novosti“ iz Beograda, Vasović je uspeo da dođe do tajnih dokumenata koji nedvosmisleno govore o ulozi Kurta Valdhajma, kao oficira Vermahta, u zločinima počinjenim na Kozari i 1942. u logoru Jasenovac. U vezi s tim Valdhajm je 1986. izjavio da je radio kao prevodilac i da nije bio upoznat, niti uključen u nacističke zločine. Danko Vasović je 1987. godine objavio je knjigu o Valdhajmovom učešću u Drugom svetskom ratu, što je tada uzburkalo svetsku javnost. Kao u nekom kriminalnom filmu u celu priču su se umešale obaveštajne službe tadašnje Jugoslavije i Ruska tajna služba i napravile jedan lažni dokument, koji je preokrenuo situaciju u korist Kurt Valdhajma. „Radi se o falsifikovanom dokumentu“, kaže Vasović, „proizvedenom, kako je utvrdio tada istražni sudija Dušan Slijepčević, u Arhivi obaveštajne službe SFRJ, kojim je obmanuta svetska javnost i zapravo spasen Kurt Valdhajm. Postojala je precizna dokumentacija Državne komisije FNRJ da je Valdhajm ratni zločinac“. Posle objavljivanja lažnog dokumenta, kojim je Valdhajm oslobođen optužbi, 5. decembra 1991. godine na Danka Vasovića izvršen je atentat. Dok se posle operacije oporavljao, dobio je otkaz u „Večernjim novostima“ gde je radio od 1976. godine. Danko Vasović je imao veliku podršku Simona Vizentala, lovca na ratne zločince, ali Valdhajm ipak nije dospelo na sud. Umro je 2007. u 88. godini.

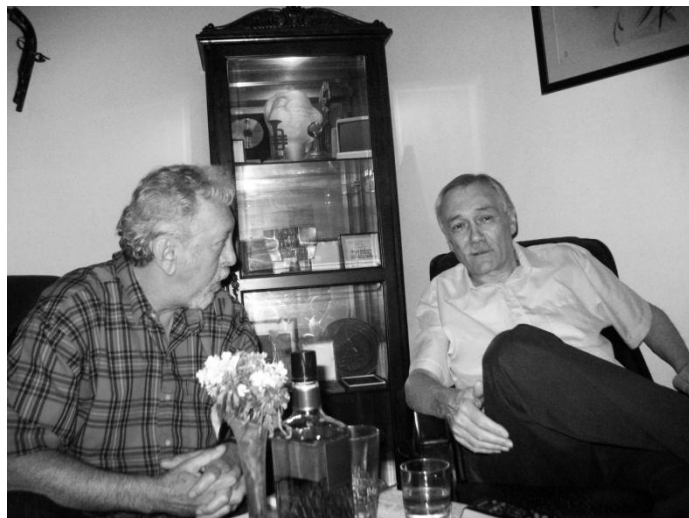
NA FESTIVALU DŽEZA „NIŠVIL“ MIŠI BLAMU DODELJENA NAGRADA ZA ŽIVOTNO DELO

**Mihajlo Miša Blam, profesor, muzičar,
kompozitor, aranžer, džez publicista,
menadžer, slobodni umetnik, (voli
žene, još jedan razlog zbog koga je
često morao da se seli)**

Piše Milan Fogel

Miša Blam (rođen 1947.) potiče iz porodice sa umetničkom tradicijom; njegov otac Rafael bio je poznati muzičar još pre Drugog svetskog rata, njegova sestra, Nada Blam, je bila poznata glumica u bivšoj Jugoslaviji, a danas u Srbiji i novostvorenim državama iz ex Yu. Miša je često imao običaj da kaže da je Balkanac, jer time dokazuje da je džez na Balkanu promovisan u Srbiji još davne 1927, i da ne zaostaje za Evropom i Amerikom. Iz bogate biografije Miše Blama izdvojili smo nekoliko osnovnih podataka. Od najranije mladosti uči muziku, a u Beogradu je završio Fakultet muzičke umetnosti; u Belgiji je magistrirao kontrabas. Prvi je, i jedini, Jugosloven koji je prošao na audiciji za Berlinski radio orkestar pod upravom Herberta Fon Karajana. Njegova bogata muzička karijera prostire se od Evrope, preko Bliskog istoka, pa nazad do daleke Dominikanske republike, gde je bio član Nacionalnog simfonijskog orkestra. Višedecenijski plodan rad vodio ga je u SSSR, Kubu, Evropsku uniju, USA, Kanadu, Australiju, Izrael... nastupao je sa više od 30 velikana džez, a bio je pozivan na najpoznatije džez festivale u svetu - *Northsea jazz festival*, Holandija, Italija, Belgija, Čehoslovačka (moram reći da se Čehoslovačka nije podelila na dve države zbog njegovih nastupa!), Turska, Rumunija, Bugarska, Rusija, Nemačka, Albanija... U **Izraelu**, gde je živio nekoliko godina, kao naš državljanin, Miša je svojim nastupima ostavio trag na džez scenama Tel Aviva, Rehovota, Jerusalima, Haife, a ako me sećanje ne vara i u Eilat - no, ako u Eilat nije nastupio, nastupiće sigurno, jer Miša je još uvek

u punoj stvaralačkoj snazi. Za vreme svog bitisanja u Izraelu saradivao je sa Jidish teatrom iz Tel Aviva, kao i nizom značajnih orkestara i muzičara. Miša je član više muzičkih udruženja i, naravno, The Israel Society for Chamber Music.

Urednik Mosta u razgovoru sa Mišom Blamom (desno)

Jedan od retkih kontrabasista, Miša Blam je sigurno jedini sa prostora Balkana, koji je snimio tri solističke ploče džez muzike: „*Miša Blam i oni koji vole Funky*“, „*Sećanja*“, „*Good old days*“ i više od 40 ploča u saradnji sa muzičarima iz celog sveta. Poslednjih godina je vezan za izraelsku i minhensku muzičku i džez scenu.

ANEKDOTA

U akciji *Bebajt be jahad*, zajedno kod kuće, jedna porodica vaticim primila je porodicu olimu. U prisnom razgovoru domaćini su se žalili na situaciju u Izraelu, ali ih je posebno interesovalo koji razlog je doveo nove useljenike u Arec.

„Verovatno zbog antisemitizma?“, pitao je domaćin.

„Nismo se žalili zbog toga“, odgovorio je pater familias.

„Možda zbog siromaštva?“

„Nismo se žalili zbog toga“, mirno je odgovarao doseljenik.

„Biće onda zbog ograničene slobode kretanja?“, i dalje je domaćin bio znatiželjan.

„Nismo se žalili zbog toga“, odmahnuo je glavom useljenik.

„Pa zašto ste se onda uselili u Izrael?“, upitao je iznervirani domaćin.

„Zato što smo čuli da u Izraelu možeš da se žališ na sve i svašta“, mirno je odgovorio useljenik.

GOLEM – JEVREJSKO MITOLOŠKO BIĆE ILI LIK IZ MAŠTE JEDNOG PISCA

**NEDAVNO SMO MOGLI DA
PROČITAMO VEST DA NASLEDNICI
AUTORSKIH PRAVA PISCA ROMANA
O GOLEMU TRAŽE PATENT NA OVAJ
LIK**

Piše Milan Fogel

Mnogi književni kritičari roman Golem, pisca Gustava Majrinka, svrstavaju u fantastiku. Istovremeno, svi se slažu da je njegov Golem obavijen neponovljivom atmosferom u kojoj se povezuju elementi neizmerne dubine, čak veličine, kakva se retko sreće (Geršom Šolem). Majrink je pošao od jevrejsko-kabalističkog predanja o čoveku od zemlje – i Adam je napravljen od zemlje – a kroz roman se iznose ideje o spasenju, koje su mnogo bliže indijskoj, nego jevrejskoj tradiciji. U Majrinkovom romanu Golem se pojavljuje svake trideset i treće godine na prozoru jedne sobe u praškom getu – sigurno nije slučajno što je Majrink uzeo broj godina koliko je imao Isus kada je razapet. Golem je u tom romanu simbol spasenja u kome je materijalizovana kolektivna duša praškog geta, a istovremeno se prikazuje borba za spasenje sopstvenog Ja.

Ipak, moramo postaviti pitanje kako su se naslednici autorskih prava odlučili da traže patent na Golema, kada je Golem, pored jevrejskog predanja (čak se jednom decidirano pominje i u Starom zavetu), često bio predmet književnih obrada u jevrejskoj i nemačkoj književnosti 19. veka. Po mišljenju autora ovog teksta Golema je u najkraćem i najbolje predstavio Jakob Grim još davne 1808. godine u *Novinama za isposnike*. „Poljski Jevreji prave, posle izvesnih izgovorenih molitvi i izdržanih dana posta, lik čoveka od gline i blata i kad nad njim izgovore čudotvorni *šem ham foraš* on treba da oživi. Da govori, doduše, ne može, ali prilično razume od onoga što se govori ili što mu se naređuje. Zovu ga Golem i koriste ga kao neku vrstu sluge, da obavlja razne kućne

poslove. Nikada ne sme da napusti kuću. Na čelu mu je ispisana reč *Emet* (Istina). Ali, on iz dana u dan postaje sve veći i ma koliko da je u početku bio mali može da naraste veći snažniji od svih ukućana. Zbog toga oni, iz straha od njega, brišu prvo slovo, pa ne ostaje drugo nego *met* (mrtav), posle čega se on sruši i ponovo rastoči u glinu. Ali, nekom čoveku je Golem toliko narastao, a on je iz bezbrižnosti dozvolio da i dalje raste, te više nije mogao da mu dohvati čelo. Tada je, u velikom strahu, pozvao slugu Golema da mu izuje čizme. Kada se Golem sagao da skine gospodaru čizme, ovaj mu je brzo izbrisao prvo slovo sa čela, ali čitava gomila blata je pala na Jevrejina i zgnječila ga“. Mit o Golemu, ili neko slično predanje, nije poznato od najranije pisanih dokumenata. Niko ne sumnja u originalnost jevrejskog predanja, jedino bi, izgleda, naslednici autorskih prava hteli da zarade još neku paru na romanu njihovog pretka, što nikom ne deluje realno. Uzgred, o Golemu su snimani filmovi u eri nemog filma – prvi je snimljen 1915. godine (čak i komedija: „Golem i devojka koja pleše“, 1916.), a snimaju se i danas, što jasno govori o poreklu lika, to jest, da on potiče iz jevrejske narodne mitologije. Zbog svega iznetog, teško će neka komisija ili sud moći da prihvate patent na lik koji je bio već toliko poznat, i to mnogo pre nego što je napisan čuveni roman.

ŠMINKA SURMA OTROV ILI LEK ZA OČI?

Piše Vera Legof

Poznato je da su se žene od davnina šminkale. Jedan od poznatijih primera iz istorije potiče iz starog Egipta. Reč je o Nefertiti (rođena 1370. godine pre nove ere), devojčici – nevesti, najmoćnijoj kraljici starog Egipta. Nefertiti je koristila surmu da bi istakla i onako izuzetnu lepotu kojom je bila obdarena. Žene su se šminkale da bi osvojile i zadržale ljubav muža, a ne retko i da bi zavele nekog muškarca, ukoliko su imale interesa, kao što je bio slučaj sa Kleopatrom.

Šminkali su se i muškarci, vračevi i ratnici, ali ne da bi bili lepši, nego su na taj način želeli da umilostive božanstva ili da uplaše neprijatelja. Međutim, najnovija naučna i arheološka istraživanja otkrivaju nam još jedan mogući razlog za šminkanje. Naime, istraživači su došli do zaključka da je razlog za šminkanje očiju bio i zaštita od infekcije, što nije bio redak slučaj u stara vremena. Ispitivanjem ostataka šminke za

oči, a i današnjim ispitivanjima šminke, koja se po sastavu nije mnogo promenila od davnih vremena, neki naučnici su došli do zaključka da je surma opasna za oči, kao i za ceo organizam, jer može doći do taloženja olova u raznim organima. Surma sadrži antimonov ili olovni sulfid, a u Egiptu se koristi i malahit, karbonat bakra zelene boje, kome se dodavala čađ da bi se dobila tamno zelena ili skoro crna šminka za oči. Čim je utvrđeno da šminka sadrži olovo u bilo kom obliku, odmah je data preporuka da se ovo sredstvo za ulepšavanje (i lečenje?) očiju ne koristi. S obzirom da su infekcije oka bile ozbiljan problem u močvarnim područjima Nila, naučnici su se ponovo pozabavili sastavom šminke, da bi se utvrdilo da li je surma (koja ima različite nazive na Bliskom istoku i Aziji) zaista pomagala u sprečavanju ili lečenju infekcije oka. Prvo su pošli od toga da se dva spoja, olovo i hlorid, ne pojavljuju zajedno u prirodi, što znači, da je reč o proizvodu koji su spravljali „hemičari“, a rezultat je bio antibakterijsko svojstvo šminke. Kod Arapa je ova šminka prepisivana kao lek za oči još u 9. veku pre nove ere.

NEFERTITI - Jedna od najlepših žena Egipta

U Evropi su žene počele više da se šminkaju tek u 20. veku, kada su i praktično doživele

ravnopravnost u društvu. Šminka je bila veoma važna i za filmsku industriju, tako da je istovremeno sa filmskom počela da se razvija i kozmetička industrija, koja danas zauzima veoma značajno mesto po ostvarenim prihodima. Manje više je poznato da je industrija lekova potisnula tradicionalne načine lečenja sa prirodnim preparatima (koji danas pokušavaju da povrate mesto koje im po lekovitim svojstvima zaista pripada), a slično se desilo i u kozmetičkoj industriji. Razlika u ceni kreona i surme je višestruka, a i zarada po jednoj olovci kreona je mnogo veća nego od surme. Da li je to razlog što kozmetička industrija pokušava na sve načine da surmu proglasi opasnom po zdravlje žena? Do danas nije potvrđen nijedan primer trovanja organizma sa surmom.

Francuski naučnici, koji su se nedavno ozbiljno pozabavili ovim problemom, došli su do zaključka da surma, pored 4 tvari olova, sadrži materije koje do 240% povećavaju proizvodnju azotovog oksida u stanicama kože – azot oksid je glavni pokretač imunološkog odbrambenog sastava u borbi protiv bolesti.

Pored bespoštedne borbe za tržište lekova i kozmetičkih proizvoda, moramo navesti još jedan razlog ne prihvatanja ovog preparata, a on je čisto psihološke prirode. Mnogi, samim tim što je poreklo ovog preparata sa područja sa većinskim muslimanskim stanovništvom, a priori odbacuju upotrebu surme, ne znajući da li ona stvarno pomaže ili ne. Mnoge žene, koje su imale razne alergijske probleme sa industrijskom šminkom, našle su rešenje sa surmom. Da li su u pravu ili ne, ostaje na vama da odlučite.

PIKASOVA SLIKA U PALESTINI

RAMALA - Slika "Ženski portret" španskog slikara Pabla Pikasa izložena je juna meseca u Ramali, na prvoj izložbi te vrste na Zapadnoj obali. Ulje na platnu iz 1943. godine, na kojem je u kubističkom stilu prikazano žensko lice, pozajmica je holandskog Muzeja Van Abe iz Ajndhovena. Umetnički direktor Palestinske akademije Halid Horani je rekao da su bile potrebne oko dve godine da se ugovori pozajmica, a da je putovanje slike "priča ispunjena detaljima i teškoćama". Zahtev za pozajmicu podnet je početkom 2010. godine, a procedura obično traje oko šest meseci. "Ovde ništa nije normalno... Planirali smo izložbu umetničkih dela, a prolazili smo kroz sve

političke složenosti", rekao je Horani. On je objasnio da je slika poslata avionom iz Amsterdama u Tel Aviv, a do Ramale je stigla u pratnji jedne izraelske kompanije za obezbeđenje. Horani je dodao da su ustanci u arapskim zemljama takođe odložili isporuku Pikasove slike.

Pikasov "Ženski portret", čija je vrednost procenjena na sedam miliona dolara, je najvrednije umetničko delo ikada prikazano na Zapadnoj obali i predstavlja centralni eksponat izložbe "Pikaso u Palestini".

ZANIMLJIVOSTI IZ ZEMLJE I SVETA

ZBOG MEDUZA PRIVREMENO OBUSTAVLJEN RAD TERMoeLEKTRANE U HADERI

Iz domaće i strane štampe – juli 2011.

Samo jedan dan pošto je obustavljen rad nuklearne elektrane u Škotskoj, termoelektrana Orot Rabin u Haderi morala je da obustavi rad iz istih razloga. Meduze su potpuno zapušile filtere za hlađenje postrojenja, tako da su morali biti upotrebljeni bageri za njihovo otklanjanje. Poslednjih nekoliko godina ogromna jata meduza širom svetskih mora ugrozila su turizam, ali i industriju ribarstva. Prema jednom

izveštaju 150 miliona ljudi širom sveta imaju kontakt sa meduzama. Posebno je zabrinjavajuća situacija na plažama Havaja, Meksičkog zaliva i Australije, gde su hiljade kupaća imale kontakt sa veoma otrovnom vrstom meduza nazvanom „Portugalska krstarica“. Posebno je zabrinjavajuća situacija u Crnom moru, gde se u jednom kubiku morske vode može naći i do hiljadu meduza. Na obalama Crnog mora zabeležen je velik gubitak u turizmu, a pošto se meduze hrane ribama i ribljim jajima, drastično je opao i prinos od ribarstva.

Uzroci koji pospešuju porast meduza u svim morima je pre svega čovek, odnosno njegov neodgovoran odnos prema prirodi, koji je doprineo klimatskim promenama, zatim zagađenju mora, te povećanju kiselosti okeana, što rasteruje morske životinje koje se hrane meduzama.

PUTNIČKI AVION BRŽI OD ZVUKA

Iz strane štampe

Put od Londona do Tokija avion će prelaziti za samo dva sata, praktično neće zagađivati vazduh i neće biti bučniji od današnjih modernih aviona. Novi putnički avion, čije planove je EADS, matična kompanija "Erbasa", predstavio uoči otvaranja Vazduhoplovne izložbe u Parizu, biće u stanju da 100 putnika vozi brzinom od oko 4.800 km/h, 4 puta većom od brzine zvuka, ali njegovi prvi komercijalni letovi mogu da se očekuju tek za oko 40 godina.

Lepa vest, ali malo kasno za nas koji smo odavno prevalili pola veka života. Ali, kad malo bolje razmislim, šta ja imam da tražim u Tokiju?!

CRNO VINO KAO ZAMENA ZA FIZIČKU AKTIVNOST

NJUJORK - Crno vino moglo bi da posluži kao zamena za fizičku aktivnost, prenosi časopis "Sajans Dejli" (Science Daily).

Nova studija je otkrila da bi supstanca iz crnog vina - resveratrol, mogla pomoći kod prevencije

posledica nedovoljnog kretanja, tvrde američki stručnjaci.

Pokazalo se da su miševi hranjeni resveratrolom bili boljeg zdravlja, nisu patili od smanjenja minerala u kostima i otpornosti na insulin, za razliku od miševa kojima nije ubrizgavana ova supstanca.

Naučnici upozoravaju da je ljudskom organizmu potrebna fizička aktivnost, no u određenim uslovima, poput bestežinskog stanja tokom leta u svemir, kao i kod nekih bolesti kod kojih je nemoguće imati dovoljno fizičke aktivnosti, resveratrol bi mogao da poslužiti kao zamena za vežbanje.

Samo, u određenim godinama starosti ne treba preterivati ni sa fizičkom aktivnosti, naročito ne sa mogućom vinskom zamenom, jer bi u tom slučaju lako mogli da se osećate kao miševi u svemiru!

POSLEDNJA VEST

U CRNOJ GORI OSNOVANA JEVREJSKA ZAJEDNICA

NAKON VIŠEGODIŠNJIH ISTRAŽIVANJA PRONAĐENI CRNOGORCI JEVREJSKOG POREKLA

Podgorica – 31. juli 2011.

Ideja o osnivanju jevrejske zajednice stara je više od deset godina. Tada su Prve elektronske novine u Crnoj Gori, PCNEN, na molbu jednog čitaoca iz Amerike, krenule u potragu za Jevrejima, koji žive na prostorima Crne Gore. Pokušaj formiranja jevrejske zajednice je propao, jer nije moglo da se nađe 10 Jevreja za minjan. U međuvremenu je pronađeno više porodica jevrejskog porekla – Bojan Šarkić je javio da se nekoliko porodica jevrejskog porekla nalazi u Podgorici i Nikšiću, uglavnom u mešovitim brakovima. Dr Zoran Kljajić iz Kotora javio je da u Igalu živi jevrejska familija Verigo. Gordan Stojović je javio da u Herceg Novom žive dve porodice jevrejskog porekla: Goldstein i Erenjin, a u Budvi porodica Albahari, takođe je rekao da ima porodica jevrejskog porekla u Kotoru, Ulcinju i Baru.

Dr Kljajić je skrenuo pažnju na spomenik kod crkve Sv. Mateje, na kome su zajedno uklasana dva simbola, Davidova zvezda i krst.

Malobrojna jevrejska zajednica okupila se 31. jula ove godine u Herceg Novom i održala osnivačku skupštinu udruženja. Proklamovani su ciljevi Zajednice Jevreja Crne Gore - očuvanje i negovanje tradicije i običaja jevrejskog naroda i jevrejskog nacionalnog identiteta. Za prvog predsednika Zajednice izabran je Jaša Alfandari, a za sekretara Đina Lazar.

TRAŽI SE...

Za vreme Drugog svetskog rata bio sam u mađarskom logoru za prinudni rad u Somboru. Tamo sam upoznao **Radoslavu Babić Ćosić**. U to vreme u celom Somboru su bila istaknuta obaveštenja da onima koji kriju Jevreje preti smrtna kazna. Radoslavina majka, uprkos opomenama da je veoma opasno primiti u kuću Jevreje, rekla mi je da ona nije sposobna da primi na sebe krivicu zato što je imala mogućnost, a nije pomogla da se spase ljudski život i da ne može da mi dozvoli da napustim njenu kuću. Tako je i bilo.

Veoma mi je žao što nakon rata nisam uspeo da pronađem porodicu Ćosić. Poznato mi je da je Radoslava umrla, a da njena kćerka studira u Francuskoj. Bio bih veoma zahvalan ukoliko neko može da mi javi nešto o njihovoj sudbini. Moja adresa je: ul. Guatemala 3, stan 904, 96704 Jerusalim ili telefon (0)2 642 3666, fax (0)2 642 62 89. Unapred hvala! David Šporer.

DONACIJE

- 50 NIS za HOJ - **Šlomo Bar Gjora Zupković i supruga Mina**

- 100 NIS za HOJ – **Makek Bar Sela Sonja i Dan Bar Sela** iz Zagreba

- 2.500 NIS za Most – **David Šporer**, Jerusalim

- 200 NIS za Socijalni fond - **Mirko Elazar sa porodicom**, Jerusalim, povodom godišnjice smrti dragih roditelja **Mr. Ph. Samuela i Flore Elazar**

- 200 NIS za Socijalni fond – **Mirko Elazar sa porodicom**, povodom 70 godina od odvođenja članova porodica **Elazar i Pesah** u ustaške i nacističke logore smrti Jakovo, Jasenovac, Sajmište i Aušvic.

- 50 NIS za Most – **Ungar Helga**

Zahvaljujemo se svim donatorima. Ukoliko u međuvremenu primimo još neku donaciju, obavest će biti objavljena u narednom broju Mosta.

Dana 15. avgusta na groblju Givat Shaul, u Jerusalimu, sahranjena je Ženi Lebl – umrla 20. X 2009. Zihrono livraha!

KNJIŽEVNI DODATAK

Broj 6

Abdulah Sidran

(rođen 2. oktobra [1944.](#))

**bosanskohercegovački
pesnik, prozaik i filmski
scenarist**

Priredio Milan Fogel

Sidran se pojavio u književnom svetu sedamdesetih godina prošlog veka, u generaciji mladih književnika, koju često nazivaju „šezdesetosmaškom“, kada je prvi put te godine u socijalističkoj Jugoslaviji došlo do pobune mladih ljudi, pre svega studenata, što je imalo dalekosežne posledice za budući kulturni i politički život zemlje. Svojim pesmama i prozom Sidran je odmah skrenuo pažnju na svoj talenat, tako da su veoma brzo usledila priznanja za njegov plodni rad. Za svoje pesničko stvaralaštvo nagrađivan je društvenim priznanjima: „Šestoaprilaska nagrada grada Sarajeva, Zmajeva nagrada, godišnja nagrada Udruženja književnika BiH, nagrada Skender Kulenović... Za knjigu poezije objavljene u ratu devedesetih godina prošlog veka „Sarajevski tabut“, nagrađen je „Nagradom slobode“ PEN Centra Francuske – prethodno je već postao nosilac laureata Solženjicin, Saharov i Havel.

Sidran je, takođe, jedan od najznačajnijih [filmskih](#) autora ([scenarista](#)) u eks-jugoslovenskoj kinematografiji (["Sjećaš li se Dolly Bell?"](#), ["Otac na službenom putu"](#), reditelja [Emira Kusturice](#), ["Kuduz"](#) [Ademira Kenovića](#), itd.) Kao filmski autor, dobitnik je brojnih nagrada i priznanja. Član je [Akademije nauka i umjetnosti BiH](#).

Nedavno je izdavačka kuća Ljevak iz Zagreba objavila knjigu pesama Abdulaha Sidrana, koja sadrži izbor iz stare i nove poezije. U pogovoru knjige, književnik i književni kritičar, Marko Vešović, između ostalog kaže: „Sidran ne spada u pesnike koji 'ne znaju šta čine' u trenutku pisanja pesme. On nije od soja spontanog stvaralaca, čiju uobrazilju pokreću prevashodno sile iz nesvesnog, vodeći je putevima razumu

nepredvidljivim do otkrića koja, neretko, obesnažuju njihove prvobitne stvaralačke namere. Naprotiv: Sidran svagda poseduje izuzetno izoštrenu svest na kakvu poeziju danas vredi "tračiti vreme", kakvu pesmu želi sam da napiše, šta njome pokušava da saopšti, kakva su pesnička oruđa najpodesnija za postizanje postavljenog umetničkog cilja“.

ONI ŠTO PRELAZE

Sarajevskim Sefardima

Abdulah Sidran iz knjige poezije:

"Partizansko groblje", travnja 2011, Zagreb

Najprije je prolazilo vrijeme.

Potom smo prelazili most i cestu, kod benzinske pumpe, i tu je, u skladu sa razumom, bilo ispisano *zabranjeno pušenje*,

zatim smo ponovo prelazili cestu, podno Trebevića, kolebljiva hoda, u strahu od mijene, pljuska nenadnoga.

Mrtvi zrak. Kamen i zmija.

Sleđen hlorofil Toleda.

Españoles sin patria.

Potom je prolazilo vrijeme. Jedni smo drugima gledali u lica, zbrajajući, po hiljaditi put. Kako isčupati srce ove tuge? Jedan je nedostajao: Jahve će ponovo biti sam.

Ombre prejado y entelegente,
lavrador publico dija i tarde...

Onda je prolazilo vrijeme. Penjasmo se, stubištem, ne brojeći stepenice, do kamene kocke (tu počiva onaj što nam nedostaje?) – *Jasenovac, Gradiška, Djakovo, Jadovno, Aušvic, Bergen-Belzen, mir.*

Clara, no lloras hija mia,

no temes la fosa fria.

A vrijeme je i dalje teklo. Dolje se sada sunčala dona Klara, u badekostimu, s nemarom rasutim oko glave: die Sonnenbrille, "Elle", tamo cigarete, Feuerzeug, zvučna kutijica iz Japana. Srce je prestalo da kuca. Svijet je ovaj baklja, s oba kraja zapaljena. *Tako smo sami - živi i mrtvi - uvijek isto.* Plače li Elohim? Cvili li Adonaj? Ovdje već dugo ne kosi niko travu ni korov. Sama lipa cvate i orah sam zri. Čista je i naivna zemlja.

Madre que non conoce otra
justicia
que el perdon ni mas ley que
amor.

Spavajte, vi što ste prešli i poslednji put. Spavajte, vrijeme će proći. Spavajte, vremena više neće biti. Spavajte, ničega neće biti i biće kao da nikada nije ni bilo. Spavajte, nebo nema uspomena. Ima Ništa, ima crna rupa. Ništa što se Ulijeva U Crnu Rupu Koja Raste

Zahvaljujemo se Vladimiru Zupkoviću (Šlomo Bar Gjora) što nam je skrenuo pažnju na ovu izuzetnu pesmu i nezaobilazno delo Abdulaha Sidrana. Za svog kolegu po peru Zupković kaže:

„Stihovima, koji idu u ponajdublje što je izašlo iz Sidranovog pera, završava se pjesma "Oni što prelaze", posvećena sarajevskim Sefardima, a nadahnuta pjesnikovom posjetom jevrejskom groblju na Vracama. Pjesma je prošarana epitafima na španskom, ali i na našem jeziku, koji skupa tvore duhovnu klimu susreta sa vječnošću. Sa poslednjim stvarima opstanka, ali svaki napose znači – prodor tuđe u pjesnikovu svijest, unosi dopunski pogled na život i na smrt, te se može reći da je u ovoj, kao, uostalom, i u brojnim drugim Sidranovim pjesmama. dijalog vlastite sa tuđim svijestima – temelj na kojem se književnost zida“.

POŠTENJE PREČE OD BOGATSTVA

(istinita priča)

piše Avraham Atijas

*KRATAK SADRŽAJ IZ PRETHODNOG
BROJA MOSTA:*

Judita, egipatska Jevrejka se udala za Ivana, jugoslovenskog diplomatu u Kairu. Nakon završetka njegovog službovanja u Egiptu, bračni par nastavlja život u Beogradu. Kada je umro Juditin muž, upoznala se sa Spasijom i one su postale prisne prijateljice. Jednog dana lekari su utvrdili da Judita boluje od galopirajućeg raka. Judita je poverila Spasiji na čuvanje sav svojoj vredni nakit kojeg je ponela sa sobom u bolnicu i brižno ga skrivala. Kada su se Spasija i njen suprug vratili s kraćeg putovanja, saznali su da je Judita iznenada napustila ovaj svet. Spasija je želela da nekom nasledniku preminule prijateljice ili njenom advokatu preda Juditin nakit koji je predstavljao pravo malo bogatstvo.

Na naše zvonjenje, a potom i snažnije kucanje, na vratima se niko nije pojavio. Ipak smo oboje ušli, misleći da nas neko ko je unutra verovatno nije čuo. Ali ne, tamo nikog nije bilo, stan je bio prazan! Zaprepašteni, primetismo veliki nered u stanu. Mnoge knjige iz Juditine veoma bogate biblioteke i brojni papiri bili su razbacani po podovima prostorija. Iz vitrina su nestali vredni ukrasi koje je Judita ljubomorno čuvala i s njih redovno čistila prašinu. Supruga je odmah utvrdila da nedostaju vredni enciklopedijski rečnici, a da su preostale samo jevtine knjige, uglavnom na francuskom jeziku. Odjednom se na vratima pojavi osoba koju smo već ranije bili upoznali. Bio je to prvi Juditin komšija. Požalio se da u stan ulazi ko želi, da su čak i neki Romi vršljali po stanu. Na pitanje zašto neko službeno lice nije odmah po njenoj smrti zapečatilo stan on nije umeo da odgovori. Uputio nas je na advokata pokojnice i dao nam njegov broj telefona. Napustismo stan

veoma razočarani, a nadasve ogorčeni zbog stanja u kojem smo stan zatekli. Odmah po povratku kući Spasija je telefonirala advokatu i tražila objašnjenje za ono što je videla tog dana. Odgovorio je da i on ne razume taj postupak, ali da se nada da će ga nadležni uskoro rešiti. Još je dodao da je iz Pariza upravo stigla Juditina nećaka, zajedno s mužem, i da s njom treba da reši pitanje zaostavštine. "Želim da obavezno susretnem tu nećaku već sutradan, jer imam da joj kao, pretpostavljam, jedinoj Juditinoj naslednici predam nešto što je pripadalo pokojnici", zahtevala je Spasija. Advokat nije imao ništa protiv da se njen zahtev i ne ostvari. Sledećeg jutra, u dogovoreno vreme, našli smo se u hotelu u kojem su odseli Madlena i njen suprug. Ova ridjokosa žena četrdesetih godina predstavila se kao ćerka Juditine pokojne sestre, objašnjavajući nam da je, u stvari, ona jedina naslednica svoje tetke. Razgovor se vodio na francuskom jeziku. Spasija je njoj i njenom mužu odmah predložila da isto poslepodne, nakon završetka sastanka s advokatom, budu naši gosti i da će joj tom prilikom predati nešto što je pripadalo Juditi. Nije želela da odmah objasni o čemu se radi. Bilo je sasvim logično da je francuski bračni par bez oklevanja prihvatio ovaj poziv. O sudbini Juditinog nakita smo se nas dvoje još ranije bili dogovorili. U zakazano vreme ponovo smo došli na isto mesto da bismo francuske goste povezli našoj kući. Vredna domaćica Spasija se već bila pobrinula da za goste unapred pripremi ručak, pravu malu gozbu, uz obaveznu flašu kvalitetnog vina. Odmah po dolasku kući ona obavesti Madlenu o sadržini onog što joj je Judita ostavila na čuvanje. Kad je Francuskinja videla nakit, razrogačila je oči od neverice, pre nego što je pojedinačno pregledala svaki komad nakita. S divljenjem i vidnim zadovoljstvom je izgovorila da je nakit izuzetno lep i vredan. Potom je sve vratila u kesu, ne zaboravljajući ni spisak sačinjen u prisustvu još žive Judite, a potom je stavila u svoju poveću ručnu torbu. Tokom ručka razgovor se vodio oko pokojnice i Spasijinog druženja s njom, posebno u periodu bolesti pokojnice. Čim se obed završio, Madlena nas zamoli da nju i supruga prevezemo do hotela, gde ih, navodno, već čeka Juditin advokat, da bi, kako reče, "obavili još neke formalnosti oko nasleđa".

Još je dodala da ostaju sutradan u Beogradu a zatim se kasno uveče vraćaju avionom u Pariz. Madlena se s kratkim "merci" zahvalila supruzi na ručku i, naravno, na uručenom nakitu. Ispred ulaza u njihov hotel pozdravismo se s francuskim parom, a Madlena obeća da će sutradan obavezno pozvati svoju novu beogradsku "prijateljicu" telefonom, kako bi s njom dogovorila možda još jedan susret pre njihovog odlaska za Pariz! Dan odlaska Madlene i njenog muža je prošao, a Spasija više nije imala nikakvih vesti od te Juditine nećake. Ova "naslednica" nije čak našla za potrebnim da u znak sećanja na pokojnicu, a pre svega zahvalnosti Spasiji što joj je ova predala nakit, barem ostavi neku simboličnu sitnicu iz uručene kese. Šta je još sve ta nećaka dobila u nasledstvo putem advokata ostalo nam je nepoznato. Verovatno i novac koji će se dobiti prodajom stana! To nas se, u stvari, i nije ticalo, ali je i suprugu i mene izuzetno rastužilo saznanje da je ta strankinja, koja, po vlastitoj izjavi, nikada ranije nije imala bilo kakav kontakt s Juditom, jednostavno došla da uzme sve što se pokupiti može a što je pripadalo pokojnici. I, naravno, da što pre nestane s tog Balkana i od njegovih "primitivnih i glupo-naivnih" stanovnika kao što je, recimo, bila Spasija (verovatno i ja) koja čak nije bila ni spremna, a niti voljna da nakit jednostavno za sebe zadrži, na šta je mogla imati čak i neko moralno pravo, s obzirom na sve ono što je činila Juditi u jednom periodu života ove poreklom egipatske Jevrejke. Bilo kako bilo, ali nakon ove epizode Spasija je ubuduće mogla imati miran san i čistu savest. Zarekla se da, ako joj se ikada pruži prilika da nešto značajnije stekne, da će to nastojati da ostvari sopstvenim radom i trudom, a ne koristeći se tuđom mukom i nepoštenim rabotama. U tome je svakako imala i moju punu podršku. Ona je više puta, a ne samo u toj prilici, imala na umu ono što je u detinjstvu često slušala od Sultane, njene davno pokojne bake jevrejskog porekla po majčinoj liniji: "Deco, poštenje nam uvek mora biti preče od bogatstva!" Slučaj s Juditinim nakitom bio je samo jedan od brojnih primera kako je ova izuzetno požrtvovana i poštena žena bakin savet ne samo dobro shvatila, već ga i u životu u brojnim prilikama dosledno primenjivala, sve do svoje prerane smrti.